

ЖАДАН Ю.В., аспірант, м. Харків, НТУ «ХПІ

ОСНОВНІ ЕТАПИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Наростання кризових явищ в економіці України, які характеризуються скороченням обсягів промислового виробництва, відпливом інвестиційного капіталу, нестійкою експортною динамікою, пришвидшенням інфляційних процесів, звуженням внутрішнього ринку та падінням купівельної спроможності населення, посилюють невизначеність середовища функціонування господарюючих суб'єктів та ймовірність втрати ними частини ресурсів, недоотримання прибутку або появи додаткових витрат внаслідок здійснення господарської діяльності. Такі явища потребують посиленої уваги до пошуку ефективних форм, методів та інструментів управління ризиками промислових підприємств, спроможних забезпечити їх надійне функціонування та сталий розвиток.

Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду управління ризиками підприємства дозволив встановити, що цей процес включає такі основні етапи як:

- аналіз ризиків (їх виявлення та оцінка);
- вибір методів впливу на ризик та оцінка їх ефективності;
- прийняття рішень;
- вплив на ризик (зниження, зберігання, передача);
- контроль та коригування результатів процесу управління ризиками.

На першому етапі - аналіз ризику - здійснюється виявлення ризиків та їх оцінка. Під час виявлення ризиків (якісна складова) ідентифікуються всі ризики, які характерні для даного підприємства, а під час оцінки ризиків (кількісна складова) визначаються ймовірність та величина можливого збитку. Результатом цього етапу є формування набору сценаріїв розвитку небезпечних ситуацій на підприємстві, а також функцій розподілу ймовірності отримання збитку в залежності від його розміру для різних видів ризику.

На другому етапі для мінімізації або уникнення можливих збитків у майбутньому здійснюється вибір методу впливу на ризик. З цією метою для кожного виду ризику обирається набір методів, інструментів та заходів його зниження, здійснюється порівняльна оцінка їх ефективності на основі різноманітних критеріїв, що, в кінцевому випадку, дозволяє обрати найкращий.

На третьому етапі, після вибору оптимального інструментарію впливу на певний вид ризику, виникає можливість для формування загальної стратегії управління ризиками підприємства. Тобто, на цьому етапі, на думку Марків Г.В., Хохлова М.В., приймаються управлінські рішення щодо необхідних фінансових і трудових ресурсів, відбувається постановка і розподіл завдань серед менеджерів, здійснюється аналіз ринку відповідних послуг, проводяться консультації з фахівцями.

На четвертому етапі безпосередній вплив на ризик здійснюється шляхом його зниження, збереження або передачі. Зниження ризику передбачає зменшення розмірів можливих збитків або ймовірності настання несприятливих подій. Збереження ризику на існуючому рівні, як зазначають Мостенська Т.Л., Скопенко Н.С., може відбуватися за рахунок створення резервних фондів, самострахування, отримання кредитів, позик

або державних дотацій для компенсування збитків та відновлення виробництва. Передача ризику означає покладання відповідальності за нього на третіх осіб при збереженні існуючого рівня ризику (страхування, фінансові гарантії та ін.).

На останньому етапі відбувається контроль за результатами заходів щодо зниження ступеню ризиків та у разі необхідності здійснюється їх коригування. Для реалізації ефективного та безперервного процесу контролю в систему управління ризиками вводиться зворотний зв'язок.